

norge

foto: utenriksdepartementet

De vest-sahrawiske flyktningleire i Tindouf, Algerie

Rapport fra norsk delegasjonsbesøk // februar 2007

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Forord

En embedsmannsdelegasjon fra UD besøkte 1.-7. februar flyktningleirene i Tindouf, sørvest i Algerie. Delegasjonen besto av avdelingsdirektør Arne Gjermundsen og aspirant Christina Øvestad Eikeland fra Midtøstenseksjonen, seniorrådgiver Johan Kristian Meyer og konsulent Kathrine Holden fra Avdeling for FN, Fred og Forsoning, ambassadør i Marokko og Mauritania Arne Aasheim og ambassadør i Algerie, Tunis og Libya Per Kristian Pedersen. I følge med delegasjonen fra UD reiste også Hanna Mollan og Thomas Horne fra Flyktninghjelpen og Eirik Hjort Kirkerud fra Kirkens Nødhjelp.

Formålet med besøket var i første rekke å få bedre kunnskap om de humanitære og menneskerettslige forhold i flyktningleirene etter at det i lengre tid var kommet opplysninger fra FN- organisasjoner og humanitære organisasjoner om underernæring og feilernæring, samt krenkelse av menneskerettigheter. I tillegg til det humanitære aspektet ønsket delegasjonen å undersøke om det er muligheter for et eventuelt styrket norsk engasjement i Vest- Sahara- konflikten.

Reisen var også et ledd i forberedelsen av et planlagt besøk til marokkansk-annektert Vest- Sahara for å kunne danne seg et mer helhetlig bilde av situasjonen. En ser for seg at et slikt besøk -om mulig - gjennomføres i løpet av våren 2007, og da fortrinnsvis i fellesnordisk regi.

Besøket til Tindouf ble gjennomført i regi av Polisario. Organisasjonens Norden-representant Yahiaoui Lamine fulgte delegasjonen rundt og fungerte også som tolk når det var påkrevet. Delegasjonen fikk innsikt i et bredt spekter av institusjoner og aktiviteter i leirene og ble også tatt med til Polisario-kontrollert sone av Vest-Sahara. Besøket inkluderte samtaler med Polisarios ledelse. Delegasjonen ble på alle måter tatt godt i mot, og inntrykket var at besøket ble tillagt stor vekt.

Denne rapport er nedtegnet av deltakerne fra Utenriksdepartementet. Den er delt inn i en politisk-, humanitær- og menneskeretts-del. Noe overlapping har ikke vært til å unngå. For ordens skyld gjøres oppmerksom på at rapportens vedlegg fra MINURSO (UN Mission for the referendum in Western Sahara), Flyktninghjelpen og Kirkens Nødhjelp står for deres regning.

Hovedfunn:

- Det var en betydelig frustrasjon over manglende bevegelse i den politiske situasjonen. Polisario ønsket Norges bidrag til å løfte konflikten høyere opp på den internasjonale dagsorden. Man håpet også på anerkjennelse av SADR
- Forsyningssituasjon i leirene var usikker og gir grunn til bekymring. Dersom ikke mattilførselen gjennom WFP normaliseres, kan ernæringssituasjonen bli kritisk. Det ble ikke anmodet om økt bilateral humanitær støtte fra Norge, men økt norsk innsats i de humanitære FN-organisasjonen til fordel for flyktningene.
- Det er utfordringer knyttet til begrensninger på ytrings- og bevegelsesfriheten i leirene. Det ble rapportert om alvorlige MR-brudd i marokkansk-annektet sone.

Sammendrag:

Flyktningene er fullstendig avhengige av internasjonal bistand for å dekke behov for mat, klær, helse m.m. De viktigste givere er FN ved Verdens matvareprogram/WFP (basisernæring) og UNHCR, men også frivillige organisasjoner bidrar, særlig spanske. Polisario har en avtale med vertslandet Algerie som sikrer selvadministrasjonen i leirene. Sahrawisk Røde Halvmåne (SRC) mottar og distribuerer hjelpen. SRC er nært forbundet med Polisario, og det er liten transparens mht forvaltning og behov, noe som ikke er uproblematisk i forhold til donorene. Selv spørsmålet om antall berettigede mottakere er et sensitivt politisk spørsmål. Antallet anslås av WFP til ca 90 000 og av Polisario til 158 000

Hovedinntrykket er at leirene administreres etter måten godt av Polisario under krevende betingelser. Standarden i leirene varierer. Klimaet kan være en påkjenning. Ernæringssituasjonen er p.t. usikker, det er dokumentert feil-ernæring, og tilfeller av underernæring, spesielt alvorlig blant barn.

Delegasjonen fikk se muren ("berm") som Marokko har bygget tvers gjennom Vest-Sahara. Betydelige marokkanske styrker er utplassert i det annekterte området. MINURSO overvåker våpenhvilen fra 1991, og gir også logistikk til tiltak for å bedre kontakten mellom flyktningene og resten av befolkningen i annektert Vest-Sahara. Det har ikke forekommet alvorlige brudd på våpenhvilen. Miner og udetonert ammunisjon utgjør imidlertid et stort problem, og minerydding desto viktigere. Muren har trolig også en preventiv effekt mht migrasjon fra Sub-Sahara i retning Europa

Den politiske situasjon ble oppfattet som fastlåst, og det ble fortalt mye om en økende utålmodighet både i annektet sone og i flyktningleirene. Frustrasjonen i leirene forsterkes av krisen i FNs matvareforsyning, som man gir Marokko mye av skylden for. "Autonomi-planen" for Vest-Sahara som Marokko har bebudet i april d.å er på forhånd avvist av Polisario og Algerie, som på sin side appellerer til økt internasjonalt press på Marokko. Vest-Sahara-konflikten bidrar et vedvarende kjølig forhold mellom Algerie og Marokko og er ett av hindrene for å virkeliggjøre ambisjonen om økonomisk integrasjon i Maghrebområdet.

Det ble rapportert om klare brudd på de sivile og politiske rettighetene til saharawiene i annektert Vest-Sahara, begått av marokkanske sikkerhetsstyrker. Men det er nok også MR-utfordringer i områdene kontrollert av Polisario, bl.a knyttet til ytringsfriheten. Polisario later til å ha stor oppslutning blant befolkningen og god kontroll. Det ble fortalt om meningsbrytninger innad i Polisario, men en offentlig debatt lot det ikke til å være. Det lot seg ikke verifisere hvorvidt stammetilhørighet har betydning for lojalitet og innflytelse. Saharawiene synes for øvrig å praktisere en tolerant form for islam, religion fremstår ikke som en politisk faktor.

Polisarios ledelse hadde merket seg den norske holdning til Vest-Sahara spørsmålet og håpet nå at Norge kunne medvirke til å få økt internasjonal oppmerksomhet om den uløste konflikten. Det ble ikke uttrykt eksplisitt ønske om økt bilateral humanitær assistanse, fokuset var på politisk støtte – bl.a. i form av formell anerkjennelse av SADR (Sahrawi Arab Democratic Republic.)

Utenriksdepartementet vurderer nå oppfølgingen av reisen, først og fremst på den humanitære side - i forhold til FN og andre relevante aktører. Et besøk også i marokkansk-kontrollert Vest-Sahara vil være viktig for å få et mer helhetlig innblikk i konflikten.

Den politiske situasjonen

MINURSO - UN Mission for the referendum in Western Sahara - ble opprettet av Sikkerhetsrådet i 1991 for å overvåke våpenhvilen mellom Marokko og Polisario og forberede gjennomføringen av en folkeavstemning om områdets fremtidige status, bygget på folkerettens prinsippl om Retten til selvbestemmelse (ref rapportens vedlegg fra MINURSO). Nær halve befolkningen bor i flyktningleire utenfor Tindouf, de fleste kom ved krigens utbrudd i 1976. Flyktningene har siden våpenhvilen og MINURSOs etablering i 1991 sett fram til repatriering og folkeavstemning. FN har anerkjent Polisario som Vest-Sahara-befolkningens legitime representant (med observatørstatus i FNs organer), men ikke SADR som egen stat - en linje som også Norge har lagt seg på. SADR er p.t. anerkjent av 84 land (hovedsakelig afrikanske og latinamerikanske, ingen europeiske), og er medlem av African Union.

Polisarios ledelse viste under samtalene til at man hadde strukket seg langt gjennom årene og godtatt flere kompromissforslag fra FNs side, sist "Baker-planen" (2003), som Marokko forkastet. De siste marokkanske krigsfanger ble løslatt i 2005, for å i møtekomme et internasjonalt krav og vise god vilje. Den politiske situasjon i dag ble beskrevet som fastlåst, man etterlyste større internasjonalt press på Marokko om å godta FNs resolusjoner om befolkningens rett til selvbestemmelse. Polisario og Algerie hadde på forhånd avvist "autonomi-planen for Vest-Sahara" som Marokko har bebudet i april då. Verken Polisario eller Marokko var rede til direkte forhandlinger uten forhåndsbetingelser, slik FNs spesialutsending Peter van Walsum tok til orde for sist høst (jfr Rapporten om forlengelse av MINURSOs mandat, oktober 2006).

Delegasjonen fikk høre om en økende utålmodighet i befolkningen både i annektert område og i flyktningleirene. Følelsen av frustrasjon ble i leirene forsterkes av usikkerheten i FNs matvareforsyning. Det var en gjengs oppfatning at Marokko hadde drevet aktiv lobbyvirksomhet i UNHCR og i WFP. Polisario understreket sterkt at bevegelsen stod for en fredelig linje og ønsket en politisk løsning, men også muligheten for en "militær opsjon" ble for ordens skyld trukket fram.

Marokko har utplassert en overlegen militær styrke til å bevokte den over 2000 km lange muren/vollen som er bygd opp rundt den delen av den tidligere spanske kolonien som landet kontrollerer. Det finnes miner, udetonerte granater og klaseammunisjon i et antall på mellom 3-10 mill, iht Land Mine Action. Dette utgjør et stort problem for nomadebefolkningen, dødsulykker forekommer på begge sider av muren. Oppryddingen antas å ta minst 10 år. I tillegg til å være et godt forsvarsverk, fungerer muren også som et effektivt vern mot migrasjon fra Sub-Sahara i retning Europa.

Det legges nå til rette for noe flytting av folk inn i den delen av Vest-Sahara (øst for muren) som Polisario kontrollerer. Delegasjonen besøkte nybygde sykehus og skole og boligprosjekter i Tifariti. I dag er befolkningen i området nomadisk med bare en håndfull fastboende.

Polisarios ledelse hadde merket seg den norske holdning til Vest-Sahara-spørsmålet, vårt engasjement for menneskerettigheter og humanitært arbeid, og den restriktive holdning til norsk næringsvirksomhet i Vest-Sahara. Man oppfordret nå norske myndigheter til å arbeide for økt internasjonalt press på Marokko og dets "støttespillere". Man så også gjerne at SADR ble formelt anerkjent av Norge, som det første europeiske land.

Menneskerettighetssituasjonen og det tillitskapende arbeidet

Politikere, lokale organisasjoner og flyktninger hadde liten interesse av å diskutere menneskerettighetssituasjonen i flyktningleirene og i de frigjorte områdene. I stedet fremhevet de angivelige brudd på menneskerettighetene begått av marokkanske myndigheter mot sahwariene som befinner seg i det annekterte området av Vest-Sahara. Den lokale menneskerettighetsorganisasjonen "L'association des prisonniers disparus", som samarbeider nært bl.a. med marokkanske og algeriske søsterorganisasjoner, hevder at 526 sahwariiske aktivister har forsvunnet etter konfrontasjoner med marokkanske myndigheter. Også NGOer som Amnesty International, og OHCHRs rapport av september 2006, har påpekt menneskerettighetsbrudd begått av marokkanske myndigheter mot sahwariene.

MINURSO har ikke mandat til å overvåke menneskerettighetsbrudd, men blant annet Danmark har fremmet forslag om å utvide mandatet til å inkludere beskyttelse av menneskerettighetene. Dette har så langt ikke fått tilslutning i Sikkerhetsrådet.

I områdene kontrollert av Polisario har FN ikke kunnet observere menneskerettighetsbrudd fra myndighetenes side, til tross for en rekke beskyldninger fra Marokko. Relevante aktører mener alvorlig maktmisbruk av Polisario ville blitt observert og rapportert fra det store antall internasjonale NGOer som opererer i flyktningleirene. "L'association des prisonniers disparus" vurderer menneskerettighetssituasjonen som relativt bra i leirene, og de arbeider aktivt for å øke kunnskapen om menneskerettighetene gjennom arbeidsseminarer. Kritiske røster delegasjonen kom i kontakt med påpeker imidlertid at det i de Polisario-kontrollerte områdene i liten grad tillates åpen kritikk av myndighetene, og at det har vært tilfeller av maktmisbruk.

Delegasjonen foretok et besøk til det eneste fengselet som ble fortalt å finnes i flyktningleiren, hvor det kun var 20 fanger. Alle delegasjonen snakket med satt inne som følge av vinningsforbrytelser. I tillegg fortalte fengselsledelsen at barn og unge i alderen 7-17 år som begikk kriminelle handlinger, ble plassert i et eget ungdomssenter i Rabouni. Disse barna ville få halvert straff i forhold til det voksne mottok for samme forbrytelse. Ved fylte 17 år, og hvis straffen fortsatt ikke var ferdigsonet, ville personen bli overflyttet til det vanlige fengselet.

Confidence-Building Measures programmet (CBM), som drives av UNHCR med assistanse fra MINURSO, er et tiltak som er iverksatt for å tilrettelegge for bedre kontakt mellom saharwiere i flyktningleirene og i det annekterte området. Dette skjer gjennom familiebesøk, telefonering og korrespondanse. Programmet bidrar til å bygge ned stereotypiske oppfatninger på begge sider bl.a. i forhold til menneskerettighetsbrudd begått av respektive myndigheter. Programmet har vært stoppet flere ganger som følge av protester fra både marokkanske og saharwiske myndigheter, og hittil har kun 2000 personer deltatt, mens nærmere 18 000 personer står på venteliste.

Den humanitære situasjonen

Polisario har en avtale med vertslandet Algerie som sikrer selvadministrasjon i flyktningleirene. Algerie er også avtalepartner med FN-organisasjonene. Flyktingene er helt avhengige av internasjonal bistand for å dekke behov for mat, klær, helse m.m. De viktigste givere er FN gjennom Verdens matvareprogram (basisernæring), UNICEF og UNHCR, men også andre bidrar, blant annet det spanske "NORAD" og fremfor alt mange frivillige organisasjoner. Det er Sahrawi Røde Halvmåne (SRC) som mottar og distribuerer hjelpen. SRC er nært forbundet med Polisario og det er liten transparens mht behov, bistand og gapet mellom disse. Selv spørsmålet om antall berettigede mottakere er blitt politisk sensitivt og skaper strid. Dette knyttes til spørsmålet om folkeavstemning og til selvråderetten. Antallet anslås av WFP til 90 000 og av Polisario til 158 000 (kan variere noe).

Hovedinntrykket er at leirene administreres godt av Polisario under krevende betingelser, med bl.a. velorganisert matdistribusjon, grunnskole, helsevesen,

kulturhus. Også kvinner har en viktig rolle i administrasjonen. Standarden i leirene varierer. Alle har tilgang til vann og latriner, ikke alle har elektrisitet. Klimaet er en påkjenning for flyktningene - spesielt om sommeren. Ernæringssituasjonen er for tiden usikker, det er dokumentet feilernæring og enkelte tilfeller av underernæring. Dette er spesielt alvorlig blant barn, hvor ernæringsproblemene har gitt seg utslag i redusert vekst. Dersom ikke en god tilførsel gjennom WFP tar seg opp, kan matvaresituasjonen bli svært kritisk. Bufferlageret med nok mat til 3 måneders forbruk, utstyrt av ECHO (EU-finansiert), er nå brukt opp som resultat av stopp i matvareforsyningen fra WFP. Norge ble anmodet om bidra til økt oppmerksomhet på flyktningens humanitære situasjon i FN-systemet.

Sammenliknet med flyktningssituasjonen i andre land er saharwienes spesiell på flere måter. For det første er de åpenbart velkomne i vertslandet (Algerie). For det andre har situasjonen vært fastlåst så lenge at mange kan komme til å se på saharwiene som en permanent, utvandret gruppe (en diaspora). For det tredje er graden av selvadministrasjon slående – normalt er flyktningsve og vel et ansvar for vertslandet i samarbeid med UNHCR. For det fjerde er situasjonen også spesiell - som Flyktninghjelpen påpeker i sin rapport – ved at de som representerer flyktningene så sterkt toner ned det humanitære. Det var overraskende lite snakk om humanitære gap under besøket. Oppmerksomheten var i stedet konsentrert om den politiske situasjonen. I Polisarios øyne befinner man seg i en våpenhvile, ikke humanitær krise. Sett fra et humanitært ståsted gjør det oppgavene for utenforstående aktører vanskeligere. På den annen side tar det tid å opparbeide tillit hos Polisario – noe KN har oppnådd med ferskmat-programmet som tilbys sykehus i flyktningleirene. Dette er et viktig og vellykket prosjekt som har eksistert i snart sju år med støtte fra norske myndigheter.

Det er vanskelig å vite hvordan beskyttelse av flyktningene og deres rettigheter ivaretas i leirene, men delegasjonens inntrykk er at flyktningene slutter opp om Polisario og at de har et uproblematisk forhold til andre befolkningsgrupper (primært algeriere men også f.eks. mauritanere). Fra marokkansk side hevdes det at flyktningene er å anse som gisler i leirene, bevoktet av Polisario. Dette er det liten grunn til å feste lit til, selv om man ikke skal utelukke at de som måtte sette seg i mot Polisarios ideologi og målsettinger vil kunne støte på vansker.

Vedlegg 1

Program

Torsdag 1. feb. i Alger

- Møte med Word Food Programme, landdirektør: Marius de G. Fortman
- Møte med UNICEF, landdirektør: Raymond Janssens
- Delegasjonsmiddag med chargé d' affaires i Alger, Thor Johansen

Fredag 2.feb. Program i Alger

- Reise til Tindouf/ Rabouni.

Lørdag 3. feb. i Rabouni - Smara flyktningleir

- Frokost med MINURSO, orientering ved general Kurt Mosgaard
- Besøk til flyktningleiren Smara, stor mottakelse (1000 pers.) arrangert av guvernøren; Mr. Bouchara Bayoun og viseguvernøren Ms. Aza Babeih
- Besøk til kvinneskole, møte med rektor: Ms. Heya Hadi Mohamed Salem
- Besøk på barneskole, rektor: Ms. Ballah Ahmad Zein
- Besøk på husflidsenter
- Besøk på senter for handikappede barn (Centro educación & integración)- direktør Mr. Castro
- Besøk til ernæringsprosjekt (finne årsakene til struma) ledet av Kirkens Nødhjelp – innledning ved prosjektleder Ingrid Barikmo.
- Møte og lunch med forsvarsminister Mr. Mohamed Lamine Bouhali.
- Besøk til kvinneskole (27. februar skolen) i Rabouni, orientering av rektor Ms. Fatma Boubeh. Engelskklasse, spanskklasse, bibliotek, musikktime. Samtale med Ms. Fathma Mahdi leder for National Union for Saharawi women.
- Møte og middag med helseminister, Mr. Boulahi Syeed.

Søndag 4. feb. Polisariokontrollert del av Vest- Sahara- Tifariti.

- Ankomst i Tifariti kl.15:00
- Mottakelse av kommandant Mr. Khalihana Houfra
- Besøk til historiske hulemalerier "Arkaiz"
- Besøk hos Land Mine Action i Tifariti. Orientering av Programme Manager Zlatko Gegic
- Besøk på militærmuseum
- Besøk på et lokalt sykehus i Tifariti, omvisning ved sykehusdirektør Mr. Salama
- Middag med kommandant Houfra

Mandag 5. feb. Tifariti - "Berm" (muren)

- Besøk på et husbyggingsprosjekt i Tifariti
- Befaring hos 2. militær regions tropper, møte med kommandør Mr. Brahim Ahmad Mahmoud, og besøk ved militærpost.
- Besiktigelse av muren ("berm").

- Lunch med Landmine Actions representanter i felt , delegasjonen overvar sprenging av granat.
- Møte og middag med Mr. Jatri Aduh, head of Political Dept, Rabouni.

Tirsdag 6. feb. Rabouni

- Besøk på Det nasjonale sykehuset, orientering og omvisning ved direktør Mr. Fadel Haniye.
- Møte hos MR- organisasjonen "Association de prisoniers disparus sahraouis", orientering og omvisning ved direktør Abdel Salam Omar og visepresident for Den sahrawiske journalistunionen Mr. Salek Muftah
- Besøk på militærmuseum i Rabouni
- Møte og lunch med statsminister, Abdelkader Taleb Oumar, guvernøren av Aouserd, Ms. Joumani og sosialminister, Ms. Mafouda Rahal
- Besøk hos Sahrawi Red Crescent, orientering ved direktør Bouhobini Yahia
- Møte med MINURSOs Acting Chief Liaison Officer, Carmen Johns: Historisk gjennomgang Vest-Sahara konflikten
- Middag i president Mohamed Abdelaziz i hans residens, Rabouni. Gjester: Kirkens Nødhjelps representanter, feltarbeidere, norsk delegasjon og representanter for de sahrawiske myndighetene.

Onsdag 7. feb. Layoune flyktningleir

- Omvisning i veksthus, program for egenproduksjon av ferske grønnsaker og frukt drevet av guvernøren i Layoune leir, Mr. Mansor Omar
- Mottakelse på barneskole med sang og dans, møte med rektor Ms. Marawaa Yahdeh
- Besøk på ungdomsenter, omvisning og innledning ved direktør Ms. Fala Mohamed Ali. I dette senteret besøkte vi et blindesenter, en spesialscole, et keramikkverksted, et senter for maturmedisin, en utstilling for billedkunst, en engelskklasser og et bibliotek.
- Besøk hos guvernøren i Layoune leir, Mr. Mansor Omar.
- Møte med UNHCR- stedlig representant Mr. Kittawi Kojo
- Møte og lunch med The Speaker of the Parliament, Mr. Mahfoud Ali Beyba
- Besøk i det nasjonale fengselet; Dahbiya, innledning og omvisning av Brahim Beila (statsadvokat).
- Møte med Cooperacion Espagnola ("spansk Norad") Ms. Bleén Revelles Martinez
- Avreise til Alger/Oslo.

**MINURSO UNITED NATIONS MISSION FOR THE REFERENDUM IN
WESTERN SAHARA ved/Acting Chief Liaison Officer, Carmen Johns
(Tekst fra Power Point-presentasjon).**

Western Sahara is a desert land on the western coast of Africa. Its status is at the core of a conflict that has lasted 30 years... including 16 years of war.

The UN declared Western Sahara a “non-self-governing Territory” because at the time, it was a colony.

UN Resolution 1514 (XV) states that “all peoples have the right to self-determination.”

The UN’s position on Western Sahara is based on this landmark resolution, approved in 1960, which deals with the granting of independence to colonial countries & peoples.

Western Sahara is a former Spanish colony.

The UN called on Spain to decolonize in 1966.

By 1974, Spain was ready to organize a referendum on self-determination for the people of Western Sahara.

The International Court of Justice, and Western Sahara

- Instead, in 1974, the General Assembly asked the Court for an advisory opinion on the status of Western Sahara.

- This was done at the request of Morocco, supported by Mauritania; both defended their territorial claims over Western Sahara.

- Spain was asked to halt its own preparations for a referendum and wait for the Court’s opinion.

The Court deemed that neither side could claim sovereignty over Western Sahara

“The Court’s conclusion was that the materials and information presented to it did not establish any tie of territorial sovereignty between the territory of Western Sahara and the Kingdom of Morocco or the Mauritanian entity.”

Once the International Court of Justice’s response (16 Oct 1975) was made public, two other crucial things happened:

Morocco launched a symbolic ‘Green March’ some 10km into Western Sahara.

(6 Nov 1975)

Days later, Spain signed over Western Sahara to Morocco and Mauritania via the ‘Madrid Accords’. (14 Nov 1975)

Spain left the Territory altogether, on 26 Feb 1976. (SADR)

War began.

Thirty years later...

The war lasted 16 years. In 1991, a ceasefire came into effect. MINURSO was created. Morocco, which now occupies most of the Territory, is recognized as one of the parties to the conflict.

The Frente POLISARIO, as the representative of the people of Western Sahara, is the other party.

During the war over Western Sahara, Morocco built the '*berm*', a heavily-mined sand wall some 2000 kms long.

Morocco has its military west of the berm.

The Frente POLISARIO has its military east of the berm.

Today the wall is still there...

...and so are the refugee camps, with thousands of Western Saharans who fled to Algeria during the war. Algeria is host country to these refugees.

MINURSO was created in 1991 with the agreement of the parties to organize a referendum for the self-determination of the people of Western Sahara.

MINURSO's new head of mission is Julian Harston.

The O/SRSG monitors the political situation for trends and developments that could lead to a solution of the conflict.

MINURSO's military observers monitor the ceasefire between the parties, through 9 team sites located in the desert, on both sides of the berm that divides the Territory...
...and conditions can be daunting.

Searching for peace: 1991 to today

I -The Settlement Plan was MINURSO's mandate and a classic decolonization programme. Ten years were spent trying to implement it.

II -The Framework Agreement was rejected by the Frente POLISARIO

III -The Peace Plan, known as the Baker Plan, was rejected by Morocco.

The Settlement Plan: MINURSO's mandate

- o Cease-fire, to be monitored
- o Military phase-out and withdrawal, both sides
- o Liberation of POWs
- o Return of all Western Sahara refugees
- o Identification and registration of voters
- o Campaign for the referendum
- o Referendum (integration or independence).

The parties today find no common ground

Morocco today discards independence for Western Sahara and favours an *autonomy* as a solution to the conflict; recently the King named a 141-person council, 'CORCAS', to pursue that end.

The Frente POLISARIO says the people of Western Sahara must exercise their right to self-determination through a referendum. They will accept its outcome.

James Baker, former US Secretary of State, was chosen by SG Kofi Annan as his Personal Envoy for Western Sahara in 1997.

He persevered for seven years, working first on the Settlement Plan...

...and later producing the 'Framework Agreement' and, afterwards, the 'Peace Plan for the Self-Determination of the People of Western Sahara'... the 'Baker Plan'.

He resigned in June 2004.

Peter van Walsum is the new Personal Envoy of the United Nations Secretary-General for Western Sahara.

His task is to find a way out in a conflict where the parties share no common ground.

He has warned: "After years of reliance on UN-sponsored plans, it should be made clear to the parties that the United Nations was taking a step back and that the responsibility now rested with them."

In his view, the parties should negotiate directly, without preconditions.

So, who are the people of Western Sahara ?

They speak Hassaniya, and the older ones in the Territory still remember the language learned under Spanish rule.

Western Saharan children are third-generation refugees; they were born in camps in Algeria.

Western Sahara is arid desert, with no agriculture or industry; but it is not devoid of resources, or tourist potential.

Laayoune's port, Al Marsa, is home to dozens of fishing boats. The waters facing Dakhla, in the south, are even more bountiful.

It has phosphate, its waters in the Atlantic ocean are the richest fishing grounds in the world... And yes, it may have oil.

If oil were found, the stakes over Western Sahara would increase sharply.

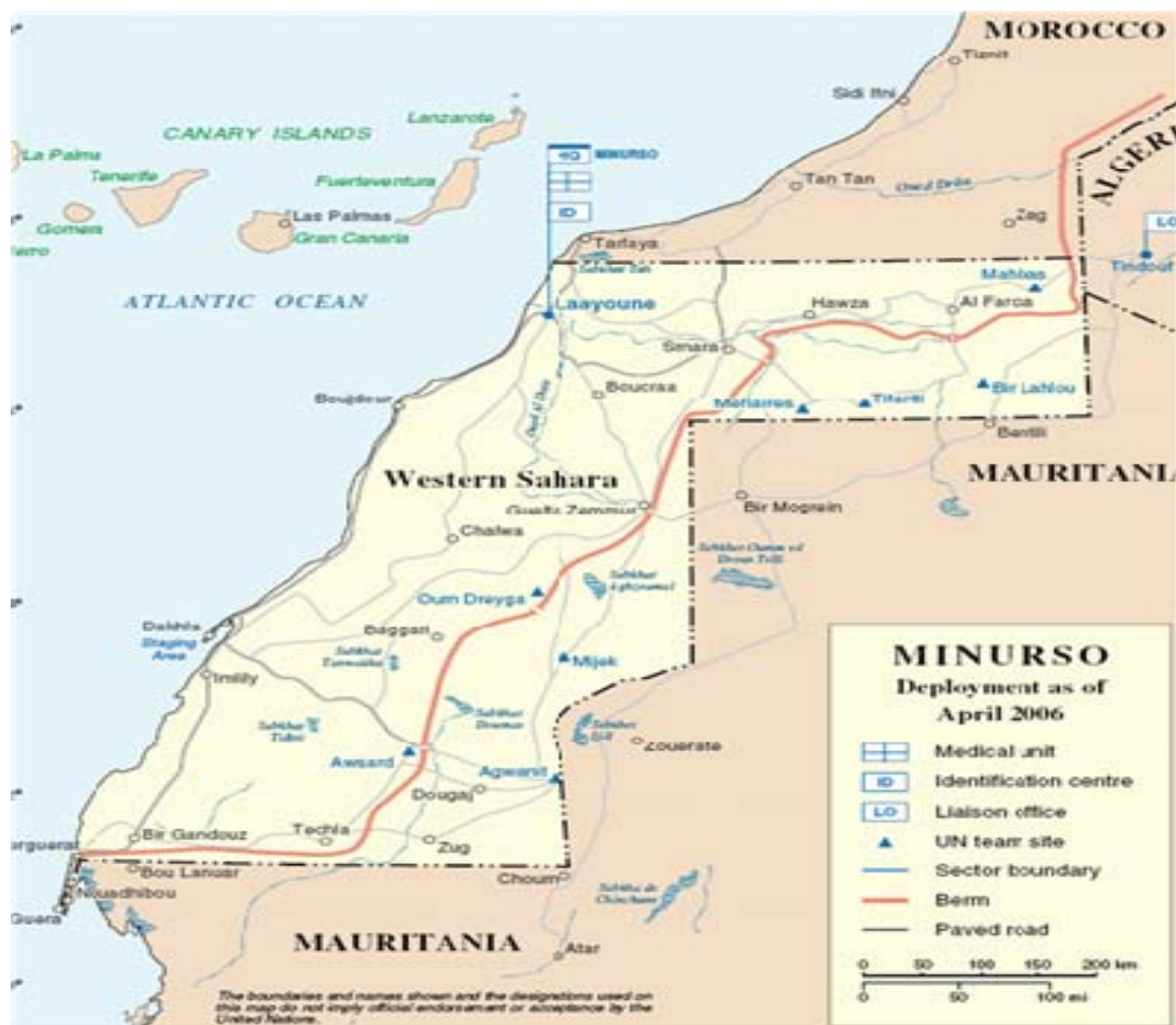
Oil prospecting: the UN view

- UN's Legal Counsel: S/2002/161
- "The conclusion is, therefore, that, while the specific contracts which are the subject of the Security Council's request are not in themselves illegal, if further exploration and exploitation activities were to proceed in disregard of the interests and wishes of the people of Western Sahara, they would be in violation of the principles of international law applicable to mineral resource activities in Non-Self-Governing Territories."

What lies ahead for Western Sahara?

Personal Envoy van Walsum began work in October 2005...

and MINURSO continues to monitor the ceasefire along the berm, support demining activities in the Territory, and give logistic support to the Confidence-building measures (CBMs), particularly the Family Visits, which are a UNHCR initiative to help reunite Saharan families separated, years ago, by the conflict.

Summary of humanitarian issues noted during an official visit to Saharawi refugee camps in Algeria, 1-7 February 2007 (H. Mollan – NCR)

Key observations

There is no consistent and comprehensive overview of the humanitarian needs of the refugees, nor of the incoming humanitarian assistance. Consequently, there may be existing and developing gaps and needs that are not known or attended to due to lack of information.

The fact that this is a protracted refugee situation must not mislead us to assume that the situation is stable, and that local coping mechanisms can sufficiently compensate for unpredictable and dwindling humanitarian funding. On the contrary, the situation poses particular humanitarian predicament challenge difficulties need

There is a need to improve humanitarian coordination, in order to

- detect and respond to new and developing needs
- to generate data and analysis to be able to advocate for adequate funding
- to be able to target existing assistance to the most vulnerable
- to be able to use existing assistance and resources more efficiently

Background

There are between 100,000-200,000 Saharawi refugees living in five camps in Western Algeria: Smara, Awsard, Layoune, 27 February, and Dahla. The refugees are governed and administered by the self-proclaimed government-in-exile established in 1976, the Saharan Arab Democratic Republic (SADR).

SADR was formed by Frente Polisario (FP), the Saharawi political movement striving for the right to self-determination of the Saharawi people in accordance with UN resolutions, and, ultimately, for the right to govern Western Sahara, which is illegally occupied by Morocco.

Algeria is the host nation of the Saharawi refugees, and is as such responsible for their security and humanitarian needs according to refugee law. However, Algeria has recognized SADR and has put Algerian territory at the disposal of FP, such that FP is responsible for the refugees and their security, and the territory of the camps. FP maintains a civilian administrative structure, an armed force (est. 10,000 soldiers), police, penitentiary institutions, and courts.

Humanitarian situation

Any estimation of the humanitarian situation for Saharawi refugees, and all attempts to understand and improve it, must take into account that the refugees are organized and governed by FP. Any humanitarian assessment or intervention that does not involve FP is likely to fail, and any attempt to minimize or sideline FP in the process will lead alienation from FP and the refugees.

The FP political leadership underline that the Saharawis are first and foremost a government and a society in exile, and that this identity takes precedence over that of being refugees. Despite, or perhaps due to the fact the Saharawis depend on external humanitarian assistance, FP are keen to exercise tight control over information related to the humanitarian situation.

While FP is keen and able to represent the *political interests* of the Saharawi people, it is alarming to note that FP seems unable to represent and present their *humanitarian needs*. The complete absence of any comprehensive overview of developing humanitarian needs and ongoing or planned interventions is worrying.

It would seem that FP is most used to working with organizations and associations, originating mainly in Europe, that support FP's political cause, and as a secondary deed will provide assistance. This assistance will be irregular and is unlikely to be based on proper needs assessment.

Specialized donors and humanitarian organizations (Spanish Corporation, ECHO, UNHCR, WFP, MDM, etc.) are bound by specific accountability and reporting procedures that require more transparency and insight into the workings of FP than are available today. The UNHCR is formally responsible for humanitarian coordination of assistance to the camps, but does not have sufficient capacity and trust of FP to do it. Meanwhile FP insists on being in charge of the camps and presumably administer the main part of incoming assistance, but does not have the ability or perhaps the will to coordinate.

FP's distrust of the UNHCR and WFP runs deep, and can be traced to weak and inconsistent UN performance both in service delivery (WFP responsible for ruptures in food pipe line, and for monotonous food basket arguably leading to nutritional deficiencies) and political mistakes or controversial actions (UN allegedly shared confidential Saharawi census results with Moroccan authorities around 1991; from 2006 UNHCR has a Protection officer assigned to the Saharawi camps, a move that played into the hands of Morocco where the press regularly carries exaggerated reports about human rights abuses in the refugees camps).

Briefly on FP humanitarian mechanism

The Saharawi Red Crescent (SRC) is the humanitarian section of FP. As a consequence, UNHCR and WFP do not negotiate humanitarian agreements in favour of the Saharawi refugees directly with SADR/FP, but with the Algerian state (Foreign Ministry). Likewise, humanitarian assistance is channeled through the recognized Algeria Red Crescent (ARC), which in turn hands SRC receives and administers food and non-food assistance from ARC, with which the UN agencies have agreements. The SRC administers and distributes food and other humanitarian assistance, food distribution. Assistance to other sectors like education, health and water/sanitation, is channeled both through SRC, through line ministries, and directly to individuals and institutions (schools, hospitals, centres etc.).

Vedlegg 4

Kirkens nødhjelps innsats i Sahrawiske flyktningleire i Tindouf, Algerie (E. Kirkerud, Kirkens Nødhjelp)

Ernæring

Siden 1999 har KN drevet et ernæringsprosjekt på sykehusene i leirene. KN forsyner de 9 sykehusene med ferskmat, spesialprodukter (BP-5) en ernæringsmessig riktig sammensatt kost, og opplæring av lokale ernæringspersoner. Till sammen 50 flyktninger har fått opplæring i ernæring gjennom KNs prosjekt.

Målsetninger og gjennomføring:

- Bidra til økt matvaresikkerhet gjennom innkjøp og tilberedning av ferskmat, frukt, grønnsaker og kjøtt til sykehusene.
- Utvikle tjenester innenfor helse og utdanning gjennom opplæring av helse- og kjøkkenpersonell ved sykehusene og helsestasjonene i ernæring.
- Kompetansebygging, spesielt blant kvinner
- Prosjektet har en målgruppe på ca. 1.000 pasienter på daglig basis.

Ernæringsprosjektet er lokalt forankret ved at nøkkelpersoner fra sykehusene har fått ernæringsopplæring og det er lokalbefolkningen som får behandlingen.

Prosjektkonseptet er utarbeidet i nært samarbeid og konsultasjon mellom KN og lokale myndigheter og sykehusene.

Jodstudie

Den er konstatert en alarmerende høy forekomst av struma og andre sykdommer som normalt forekommer hos befolkningsgrupper som har for lavt inntak av jod blant flyktningene. Imidlertid tilsier de få undersøkelser som finnes på området at jodstatus hos de saharawiske flyktningene i Algerie er oppsiktsvekkende høy, opp mot ti ganger

normalverdien. Dette kan medføre liknende helseskader som for ved lave verdier. Undersøkelsene er imidlertid ikke gjort på en så god måte at de kan identifisere årsakfaktorer. Hensikten med den pågående undersøkelsen er å kartlegge forekomsten av jod i mat og vann, jodstatus og strumaforekomst i befolkningen, samt se på muligheter for å forbedre ernæringssituasjonen, spesielt med hensyn på jodtilførsel.

Plan for gjennomføring:

1. Måle utskillelse av jod i urin og forekomst av struma hos barn, ungdom, voksne og eldre. Her vil det bli tatt et tilfeldig utvalg på ca. 800 personer, representativt for målgruppen.
2. Identifisere kilder til jod i de forskjellige vannkilder, og i forskjellige viktige matvarer (vann fra forskjellige kilder, mat som kommer i form av bistand, lokalt produsert mat og melk, lokalt kjøpt mat etc).
3. Belyse sammenhengen mellom jodinntak, jodutskillelse og struma.
4. På bakgrunn av det overforstående, kommunisere resultatene til lokale myndigheter og matvaredonorer som WFP og ECHO og andre som står for forsyning av matvarer, samt vurdere bruken av vannkilder og andre faktorer som påvirker jodforekomsten blant flyktningene.
5. Foreslå tiltak for lokale myndigheter og matvaredonorer som tar hensyn til folks helsesituasjon, spesielt med hensyn på jodtilførselen, og bistå med råd ved implementering av tiltakene.
6. Utarbeide et monitorerings- og evalueringssystem med formål å følge prosessen med implementering og vise effekten av tiltakene innen prosjektets tidsramme.